

STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

PRÁVNICKÝ ČASOPIS

2019

2

Z OBSAHU:

Téma čísla: Kárné řízení ve věcech státních zástupců

Jiří Pavlík Kárné řízení a judikatura před rokem 2008

Jiří Palla Pohled předsedy kárného senátu ve věcech státních zástupců

Martin Mikyska Kárné řízení ve věcech státních zástupců pohledem advokáta, přísedícího člena kárného senátu

Tomáš Foldyna Kárná odpovědnost státních zástupců

Drahomíra Lorencová Kárné řízení ve věcech státních zástupců pohledem kárně obviněného

Úvodník Viktora Böhma: Státní zástupce na penzi

Experimentální sonda do kvality provádění vidimace v ČR¹

PhDr. Jiří Závora, Ph.D. et Ph.D.

soudní znalec – expertiza ručního písma

odborný asistent Katedry psychologie Univerzity J. E. Purkyně

Spoluautoři: Nováková, B., Skořepa, V., Anderková, V., Fous, J., Černá, D., Zemanová, T., Čechová, L.

Vidimace a její význam

Vidimace je úřední ověření skutečnosti, že se kopie listiny shoduje s předloženou listinou. Zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování, v § 9 písm. h), respektive § 73 odst. 2 zák. č. 358/1992 Sb., notářského řádu, negativně vymezuje, v jakých případech vidimaci nelze provést.²

Vidimací se nepotvrzuje správnost údajů na vidimované listině, a to bez ohledu na to, zda se jedná

o listinu veřejnou či *a contrario* soukromou.³ Vidimovaná listina potvrzuje, že existuje nebo existoval originál,⁴ „originálem“ zde máme na mysli prvopis dle zák. č. 21/2006 Sb. nebo listinu dle notářského řádu, přičemž „... pro účely provedení vidimace je nutno listinou rozumět ucelený text, který je ukončen způsobem prokazujícím jeho jedinečnost, což může být podpis, razítko apod.“, se kterým se tato ověřená (vidimovaná)

¹ Experiment byl financován z fondu Ústavu forenzních disciplín Praha, z. ú., Čáslavská 1750/8, Praha 3-Vinohrady.

² Zákon č. 21/2006 Sb. zde vymezuje pět kritérií, kdy se vidimace neprovádí, analog. zák. č. 358/1992 Sb., notářský řád.

³ Cf. ZUKLÍNOVÁ, M. (2015, Aug). Soukromá listina a veřejná listina. *Právní prostor*, Retrived aug. 18, 2018 from <https://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/komentar-k-noz-soukroma-listina-a-verejna-listina>

⁴ BÍLEK, J. a kol. *Notářský řád: komentář*. 5. vyd., Praha: C. H. Beck, s. 395.

kopie shoduje. Vidimace se provádí na žádost žadatele a za poplatek.⁵

Cíle experimentu a jeho odůvodnění

Experiment vzešel z expertního prostředí v souvislosti s řešením odborných otázek kladených znalcům se specializací na identifikaci pisatele. Zúžili jsme tedy náš fokus čistě na vidimaci listiny, která obsahuje podpis. V souladu s ustanovením § 9 písm. h) bod 1 zák. č. 21/2006 Sb. se vidimace neprovede, „... není-li z předložené listiny, z níž je vidimovaná listina pořizena, patrné, zda se jedná o prvopis“. Prvopis je možné chápat jako originál, tedy takovou listinu, která obsahuje autentický či též autentizující prvek dosvědčující pravost projevu vůle, například podpis, v některých případech otisk pečeti apod.⁶ Z logiky věci nemůže být takový prvek na listinu nakopírován či dotisknut.

V praxi soudních znalců v oborech písmoznalectví a kriminalistika je vidimovaná listina poměrně často uplatňována jako rovnocenná originálu, neboť za důkaz v soudním řízení mohou sloužit všechny prostředky.⁷ Záměrně jsme se zabývali soukromou listinou pro zjednodušení argumentace konsekvencí. Vidimací totiž není věrohodnost soukromé listiny snižována a podle platné judikatury se také „... vidimací soukromé listině vyšší kvalita věrohodnosti neposkytuje“.⁸ Z hlediska kritického rozumu lze z vidimovaného prvopisu dovozovat jedinou skutečnost, a sice že existuje nebo existovala listina s originálním podpisem za předpokladu, že úředník provedl vidimaci v souladu se zákonem.

V případně pochybností lze provést dokazování pravosti podpisu na prvopisu. Pokud není prvopis k dispozici (například je ztracen), lze v některých případech identifikovat pisatele i z kopie.⁹ V takovém případě písmoznalecký posudek vyřeší otázku, zda je na vidimované listině podpis pana XY či nikoliv. Nutné je vždy zdůraznit, že za situace, že už neexistuje

prvopis, lze z vidimované listiny jen výjimečně zjistit, zda byl na předloženou listinu podpis technicky přenesen či nikoliv. Tam, kde zkoumání kopie podpisu na vidimované listině není vůbec možné, a to z různých ryze odborných důvodů, budou trvající pochybnosti dále komplikovat a zatěžovat řízení.

Namísto je tedy otázka, nakolik je osoba provádějící vidimaci schopna, ale též povinná rozpoznat prvopis (originál) od barevně vytištěné kopie a postupovat tak v souladu s ustanoveními § 9 písm. h) bodu 1. zákona o ověřování, respektive § 73 odst. 2 písm. d) notářského řádu. Nutno zdůraznit, že zákon úředníkům neukládá povinnost „kvalifikovaného ověření pravosti předkládaných listin“, a proto je za nesprávný úřední postup podle platné judikatury považována pouze vidimace zjevně nevěrohodné listiny.¹⁰ Výše citovanou otázku jsme si vzali za výzkumný problém s tím, že jsme si vědomi nejasně vymezené či vymežitelné „zjevné nevěrohodnosti“ listiny při snaze sofistikovane zjistit míru rozporu mezi zákonnou povinností a možností takovou povinnost ze strany úřední osoby vůbec splnit.

Stanovili jsme si proto dva cíle:

- experimentálně ověřit, zda úřady provádějí vidimace listin v souladu s ustanoveními § 9 písm. h) bodu 1. zákona o ověřování, respektive § 73 odst. 2 písm. d) notářského řádu, přičemž jsme vzali v potaz judikátem NS sp. zn. 30 Cdo 1966/2013 zdůrazněnou povinnost rozpoznat pouze zjevnou nevěrohodnost listiny,
- popsat v souvislostech případné porušování výše citovaného zákonného ustanovení stran úředních osob tak, aby byly pokud možno zřejmé jeho možné příčiny.

Podmínky a postup provedení experimentu

Prověřované instituce a oblast prověřování

Navštívili jsme celkem 66 institucí, které jsou zákonem pověřeny vidimovat listiny. Byly to Czech-Point (dále jen CP) a matriky, které jsou pod dohledem Ministerstva vnitra a notářství, na jejichž činnost dohlíží Ministerstvo spravedlnosti. Obě dohledové instituce jsme těsně před konáním experimentu dopisem obeznámili o tom, že bude experiment proveden, avšak bez přesného určení času a vybraných pracovišť. Chtěli jsme tím předejít případnému nedorozumění či podezření z nezákonné činnosti.

Uvedené typy institucí jsme při plánování experimentu vybírali tak, aby byly ve vztahu k vybranému území ve vyváženém početním poměru, přičemž bylo

⁵ § 6 odst. 3 a § 10 odst. 3 zák. č. 21/2006 Sb., o ověřování, a zák. č. 358/1992 Sb., notářský řád.

⁶ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, M., ZUKLÍNOVÁ, M. *Občanské právo hmotné*. Díl I. Praha: Wolters Kluwer, 2013.

⁷ Cf. § 125 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, a § 89 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.

⁸ Rozhodnutí NS sp. zn. 20 Cdo 3259/2007.

⁹ Je-li ověřená kopie listiny kvalitní a typ podpisu dostatečně saturovaný identitně významnými znaky bez nečitelností, může znalec určit pravost i z kopie podpisu, cf. ZÁVORA, J. (2013a, Jan. 24). Závěry znaleckých posudků určujících pravost podpisu z kopie listiny. e-pravo, Article 88085. Retrived Feb. 1, 2013 from <https://www.epravo.cz/top/clanky/zavery-znaleckych-posudku-urcujících-pravost-podpisu-z-kopie-listiny-88085.html>

¹⁰ Rozhodnutí NS sp. zn. 30 Cdo 1966/2013.

třeba zohlednit též jejich přirozené rozložení dané šíří pravomocí. Experimentálně prověřované území zahrnovalo celkem 80 plánovaných úřadů, z nichž se podařilo ve skutečnosti navštívit a provést experiment pouze u 66. Zbylé úřady v době provádění experimentu nepracovaly nebo měly technické potíže. Experiment probíhal ve 14 městech včetně Prahy (jmenovitě viz Závěry).

Samotná realizace experimentu

Data byla sbírána celkem 16 podrobně vyškolenými osobami ve věku 21–49 let vyváženého poměru pohlaví (dále jen experimentátoři). Všichni byli oblečeni přiměřeně situaci, věku a pohlaví tak, aby nevzbuzovali podezření. Experimentátoři byli proškoleni tak, aby jejich jednání bylo jednotné, nemanipulativní. Nicméně na vyjádřené pochybnosti úředních osob o prvopisu měli experimentátoři reagovat nejprve přiměřeným udivením. Důvodem k takovému pokynu je simulace reálné situace, kdy by osoba uvádějící úředníka vědomě v omyl zřejmě jednala podobně. Pokud ale úředník trval na tom, že listinu neověří, experimentátor dále nenaléhal, nicméně ani nevyzradil, že se jedná o experiment, neboť ten probíhal toutéž dobou na více místech České republiky, a tudíž existovalo nebezpečí vzájemného varování úředních osob mezi sebou. Pokud úřední osoba padělek ověřila, experimentátor zaplatil poplatek a odnesl si listinu s doložkou o vidimaci.

Experimentátoři předložili úřední osobě na běžné inkoustové tiskárně vytištěnou listinu včetně barevně vytištěné (modré) kopie podpisu. Podpis byl záměrně obtažený nepíšícím perem tak, aby byla na rubové straně papíru vidět vytlačená stopa pera. Obtažení bylo velmi hrubé, takže se nekrylo s vytištěnou linií. Tisk byl nekvalitní, takže při pozornějším pohledu na vytištěný podpis bylo možné pouhým okem uvidět i rastr tisku. Jednalo se záměrně o nekvalitní padělek ve snaze o zajištění zjevné nevěrohodnosti předkládané listiny.

Listina samozřejmě obsahovala smyšlené osobní údaje a jména osob. K simulaci reálné situace, kdy bude zřejmě takto ověřována listina vyššího, například majetkového významu, jsme listinu nazvali „Uznání dluhu“ na částku 8 000 000 Kč. Předpokládali jsme též, že taková částka zvýší obezřetnost úřední osoby.

Všechny pro experiment použité kopie samozřejmě obsahovaly kopii téhož podpisu, a tudíž se všechny podpisy na všech 16 použitých kopiích při překrytí absolutně shodují. K tomu dlužno zdůraznit jeden ryze odborný fakt, že se žádný člověk za svůj život nepodepíše dvakrát absolutně shodně. Experiment probíhal v jeden den, 19. 1. 2017, a to na více místech ČR zároveň. Touto časovou organizací jsme zajistili

elementární průkaznost výsledků experimentu, neboť je nemožné, aby byl k vidimaci předkládán tentýž prvopis dokumentu ve stejný čas na mnoha různých, od sebe vzdálených místech zároveň.

Vidimované kopie padělků jsme shromáždili společně s písemnými poznámkami experimentátorů, které si každý z nich učinil hned po každé jednotlivé návštěvě úřadu. Poznámky se týkaly následujících souvislostí: způsob prověřování předložené listiny (falešného prvopisu), osvětlení pracoviště, použité nenáročné prostředky ověřování (například lupa, intenzivní osvětlení), zda měl úředník brýle, věk úředníka (odhadem) a pohlaví úředníka. Do zpracování jednotlivých návštěv úřadů byly zahrnuty i údaje o věku a pohlaví experimentátora. Vlivy uvedených proměnných jsme vyhodnotili jak statisticky, tak co do jejich významu ve vzájemných souvislostech.

Výsledky experimentu

Ukázalo se, že je nutné výsledky interpretovat ve dvou rovinách, jako celkové a jako výsledky mezi Prahou a ostatními městy, včetně Plzně a Hradce Králové. Situace v Praze byla totiž v mnoha sledovaných ukazatelích odlišná a zároveň Praha činila z celkového počtu navštívených úřadů téměř polovinu (v Praze 32 úřadů, v ostatních městech 34 úřadů).

Předně se projevila značná odlišnost v celkových výsledcích, kdy **bez ohledu na typ úřadu v Praze vidimovalo padělek celkem 62 % všech úřadů a mimo Prahu dokonce 91 %**.

Jednotlivé úřady pak dosáhly podobných výsledků bez ohledu na to, o který šlo. Notářství **ověřilo padělek** v 80 % z celkového počtu jimi posuzovaných listin, CP v 76 % a matriky v 75 %. Pro přesnější **určení odlišné úspěšnosti v odhalení padělků mezi typy úřadů** by bylo nutné pracovat se statisticky významnějším počtem úřadů.

Když jsme vzali v potaz **typ úřadu ve vztahu k lokaci**, pak v Praze **ověřilo padělek** 73 % notářů, 63 % CP a 50 % matrik. Mimo hlavní město ověřilo padělek 85 % notářů, 100 % CP a 86 % matrik. Krom již zmíněného faktu, že si mimopražské úřady vedly zjevně hůře, největší rozdíl v práci pražských a mimopražských poboček byl u CP 76 % : 100 %.

Okolnost, **zda měl úředník při ověřování brýle** či nikoliv, nehrála prakticky žádnou roli. Z těch, kteří měli brýle, ověřilo padělek 75 % úředníků a poznalo padělek 25 %. To přibližně odpovídá celkovému rozložení výsledku vidimování padělků. V Praze pak nerozpoznalo padělek 67 % úředníků s brýlemi a 60 % bez brýlí. Mimo hlavní město ověřilo 100 % úředníků s brýlemi a 90 % bez brýlí. Zpřesnění těchto výsledků by opět přinesla jedině práce se statisticky

významnějším souborem. Nicméně i z pozorování experimentátorů bylo zřejmé, že hraje větší roli to, jak se úředník dívá, tedy jaký má zájem si všimat, než to, jak dobře vidí, protože padělek byl zjevně nekvalitní.

Věk úředníka měl určitou souvislost s výsledky. Odhadem určený věk jsme rozdělili do tří skupin: do 35 let věku, 35–50 a nad 50 let. Úředníci do 35 let věku ověřili v Praze padělek v 50% případů, mimo hlavní město v 85%. Věková kategorie úředníků 35–50 let ověřila v Praze padělek v 73%, mimo hlavní město v 90% případů a kategorie nad 50 let ověřila v Praze padělek v 67% a mimo hlavní město dokonce ve 100%. Při zhruba totožném početním rozložení věku úředníků do 40 a nad 40 let se ukazuje, že s věkem úředníků roste neúspěšnost v odhalení padělku.

Pohlaví úředníků nemělo na výsledky výrazný vliv. V Praze nerozpoznalo padělek 64% úřednic a 57% úředníků, mimo Prahu to bylo 86% úřednic a 95% úředníků. To koreluje s poměrovým rozložením celkových i dílčích výsledků v Praze a mimo Prahu. Zpřesnění i tohoto výsledku by přinesla práce se souborem, který by byl statisticky významnější.

Světlo v místnostech, kde probíhalo ověřování, hrálo nepatrnou roli. Nejvíce padělků bylo vidimováno při převaze umělého osvětlení. V Praze vidimovali úředníci padělek při denním světle v 71%, s převahou umělého osvětlení v 88% a v 60% při kombinaci denního světla a umělého osvětlení. Mimo hlavní město vidimovali úředníci padělek při denním světle v 75%, při umělém dokonce ve 100%, při kombinaci umělého a denního světla pak v 92%.

Věk experimentátorů je faktorem, který se na výsledcích podílel zřetelněji. V Praze ověřili úředníci padělek věkové skupině experimentátorů 20–25 let v 50% případů, skupině 26–30 let byl padělek ověřen v 71% případů a skupina experimentátorů nad 40 let věku dosáhla 75% úspěšnosti uplatnění padělku. Mimo hlavní město měla věková skupina 20–25 let 66% úspěšnost při vidimaci padělku, skupina experimentátorů ve věku 26–30 let 89% úspěšnost uplatnění padělku a experimentátorům nad 41 let věku ověřili úředníci padělky dokonce ve 100%.

Způsob ověřování

Úředníci, kteří nerozpoznali padělek, se listinou v 76% vůbec nezabývali a ve 24% váhali, ale listinu přesto ověřili. Z poznámek experimentátorů čteme opakovaně větu: „*Ani se na listinu nepodíval/a*“. Váhání mělo dva důvody: pochybnosti o pravosti podpisu a pochybnosti o vlastní kompetenci (CP), která končila doporučením nechat si listinu ověřit u notáře.

Mezi úředníky, kteří odmítli vidimovat listinu, je taktéž většina těch, kteří rozpoznali padělek hned (66%). Ostatní, tedy 34%, měli pochybnosti a zkoumali především vryp pisadla, podpis proti světlu, pokoušeli se podpis rozmazat slinami (Sic!), radit se s kolegy a v neposlední řadě též odkazovali experimentátora, ať se obrátí na notářství (opět CP).

Z pozorování experimentátorů bylo zřejmé, že hraje větší roli to, jak se úředník dívá (jaký má zájem si všimat) než to, jak dobře vidí (brýle, osvětlení apod.).

Výsledky experimentu a jejich interpretace

Zásadním zjištěním celého experimentu je fakt, že **tentýž nekvalitní padělek, zjištělný pouhým okem, nebyl různou úřední osobou rozpoznán v 51 případech (77%) z celkových 66**. Navštívili jsme 66 úřadů (notářství, CP, matriky), z nichž téměř polovinu v Praze 1–10 a druhou polovinu v dalších 13 městech (Hradec Králové, Benešov, Roudnice nad Labem, Lovosice, Terezín, Litoměřice, Česká Lípa, Kralovice, Kaznějov, Plasy, Plzeň, Rakovník a Kladno).

Vzhledem k legitimnímu očekávání nulové chybovosti při úředním ověřování prvopisů podle zákona je 51 ověřených padělků (77%) z 66 vysoké číslo, které nemůže být věcí náhody. Reliabilita výsledků byla zajištěna i tím, že jsme se sofistikovaně zabývali také **analýzou podmínek ověřování a způsobem, jakým úředník ověřování prováděl**.

Ze všech analyzovaných faktorů se přes statisticky malý soubor ukázaly jako významnější pouze dva: **lokalita** (Praha x ostatní města) a **věk experimentátorů**. Zatímco mladým experimentátorům do 25 let se podařilo uplatnit padělek v Praze s 50% úspěšností a mimo Prahu s 66% úspěšností, experimentátorům nad 40 let věku „prošel“ padělek v Praze v 75% a mimo Prahu dokonce ve 100%. Podobně pak se stoupajícím věkem úředníků klesá obezřetnost v rozpoznání padělku, a to průměrně o 17% při věku úředníka nad 50 let oproti úředníkovi do 35 let. To znamená, že s rostoucím věkem experimentátorů i úředníků poněkud vzrůstá možnost, že nebude padělek rozpoznán, přičemž o dost vyšší možnost nechat ověřit padělek je na úřadech mimopražských, zejména pak na CP.

Analýza způsobu ověřování předložené listiny ukázala, že drtivá většina úředníků (76%) **ověřila** listinu okamžitě, **bez jakéhokoliv zkoumání**. Když pak vezmeme v potaz fakt, že 66% všech padělků **bylo rozpoznáno** také bez zaváhání, **doslova pouhým okem**, je zřejmé, že způsob ověřování souvisí s osobním přístupem úředníka k této činnosti. Ani zjevný padělek nelze odhalit bez toho, aniž by se na něj úředník podíval.

Úředníci, kteří pochybovali bez ohledu na to, zda nakonec listinu ověřili či nikoliv, se snažili **rozpoznat prvopis značně improvizovaně**: hledání vrypu na rubové straně papíru, podpis proti světlu, pokoušeli se podpis rozmazat slinami (Sic!) a radit se kolegy. Poněkud úsměvný je fakt, že lupu použila jen jediná úřednice, která ale zjevně nerozpoznala tiskový rastr a listinu ověřila s tím, že je to určitě originál!

Pochybující úředníci CP, ať už listinu nakonec vidimovali, nebo nikoliv, řešili nejistotu **přenesením odpovědnosti na jiný úřad**, konkrétně notářství. Tvrdili experimentátorům, že notáři mají větší kompetence, ač experimentátor trval na tom, že jde pouze o vidimaci.

Je zřejmé, že uvedené zkoumané faktory a souvislosti týkající se způsobu ověřování předložené listiny mají spíše ilustrativní význam, protože jsme pracovali se statisticky méně významným počtem úřadů. Avšak vzhledem k tomu, že byly pro všechny prověřované úřady zachovány stejné podmínky experimentu a sledovány stejné proměnné, je pro reliabilitu celkových výsledků daný vzorek dostačující. Pro zpřesnění poznatků o jednotlivých faktorech by bylo zapotřebí pracovat se statisticky větším vzorkem a následně provést významovou (kvalitativní) analýzu těch faktorů, které při ověřování hrály významnou roli. Takový výzkum by byl ale zajímavý spíše z psychologického hlediska. Justici by žádné další zásadní poznatky nepřinesl.

Závěry

1. Úředník má vidimovat originál, a proto jej musí logicky nejprve rozpoznat, avšak judikatura připouští, že stačí jen „hrubé rozpoznání“ (zjevně nevěrohodné), neboť zákon po úředníkovi nežadá kvalifikované ověření pravosti předkládané listiny. Úředník tedy teoreticky může ověřit i kvalitnější falsum, ale zodpovědný je jen za falsum zjevné.¹¹ Charakteristiky tzv. zjevně nevěrohodné listiny však zákon ani judikatura nevymezuje.
2. Náš experiment bohužel prokázal, že úředníci v 77% ověřili i hrubé falsum, lze-li za takové považovat podpis, který je zjistitelný pouhým okem (okem viditelný rastr barevné tiskárny). Vidimace sice nezvyšuje věrohodnost listiny, nicméně prokazuje shodu kopie s jejím originálem, z čehož lze zdravým rozumem dovozovat, že originál musel existovat.¹² Proto nastane-li situace, která je

v praxi více než častá, a sice že je předložena místo ztraceného prvopisu vidimovaná kopie, nastávají značné a nákladné komplikace s jejím zpochybněním. Nejzávažnější je pak takový případ, kdy technickým zkoumáním nelze určit, zda byl podpis na ověřované listinu technicky „domontován“, ale netechnickým zkoumáním je možné z vidimované kopie určit, že se jedná o kopii pravého podpisu dané osoby.¹³ Přinejmenším nelze pochybnosti o existenci falsa rozptýlit.

Podle platné judikatury by měla: „*úřední osoba provádějící vidimaci ... při posuzování věrohodnosti předložené listiny, z níž je vidimovaná listina pořizena, ... postupovat s obezřetností a s využitím profesní zkušenosti, všimnout si okolností, které vzbuzují pochybnosti o pravosti a původu předložené listiny, posoudit, jsou-li v předložené listině, z níž je vidimovaná listina pořizena, změny, doplňky, vsuvky nebo škrty, které by mohly zeslabit její věrohodnost*“¹⁴. Úředník zjevně není odkázán jen na pasivní percepci předkládané listiny. Nicméně k aktivitě popsané v citovaném judikátu by byl v podmínkách současného běžného technického vybavení vhodný alespoň základní technický prostředek k bezpečnému rozpoznání tiskového rastru. Je totiž otázkou, zda „zjevná nevěrohodnost listiny“ má v současnosti zůstat v mezích možností prostého oka v často nedostačivém osvětlení pracoven úřadů apod. Nyní navíc víme, že alespoň na námi navštívených 66 úřadech „zjevně nevěrohodná listina“ rozpoznána nebyla. Přitom k rozpoznání tištěné kopie podpisu by úředníkovi stačila lupa se zvětšením 10x a elementární proškolení.¹⁵

¹¹ Ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 OdpŠk, přičemž o nesprávný úřední postup se nejedná, pokud úřední osoba provede vidimaci listiny, která není zjevně nevěrohodná (cf. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1966/2013).

¹² Rozhodnutí NS, 20 Cdo 3259/2007a cf. 26 Cdo 3595/2011.

¹³ Pro dokreslení nutno dodat, že takový závěr neříká, že podpis byl na prvopisu, z něhož byla vidimovaná listina pořizena, originální, nicméně to, zda byl či nikoliv nelze často technickým zkoumáním kopie doložit.

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1966/2013.

¹⁵ Je otázkou, kolik úřadů v České republice je takovými lupami vybaveno. My jsme se v rámci experimentu setkali s jediným takovým úřadem, a to na jedné z matrik v Praze. Samozřejmě se sofistikovaností některých současných technických prostředků, které nejsou založeny na rastrovém tisku se nelze vypořádat pouhou lupou, nicméně využití takového zařízení pro vytvoření padělku, který má být pouze vidimován, je nepravděpodobné.